

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie I./2019
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 294/2018
populárny názov	neplatnosť nájomnej zmluvy
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 21 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 Ústava Slovenskej republiky čl. 21 ods. 3
analytická právna veta	Účelom právnej fixácie bytu kolaudáciou je v prvom rade zaručiť stavebnotechnické kvality bytu. V type nájomnej zmluvy nie je v zásade potrebné chrániť takýto účel sankciou neplatnosti. Nie je to hodnota, ktorá robí zmluvu nezmyselnou alebo spoločensky škodlivou. Ak sa užíva nehnuteľnosť bez kolaudácie, tak na nápravu týchto pochybení môže slúžiť správne trestanie proti vlastníkovi. Ak aj niekoho táto norma chráni, tak je to skôr nájomník než prenajímateľ. Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa pred okresným súdom domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd uložil odporcovi povinnosť bez odkladu obnoviť a následne za primeraný nájom alebo úplatu zabezpečiť podmienky na riadne užívanie bytu. Okresný súd na základe dokazovania dospel k záveru, že existencia bytov v objekte v čase uzatvorenia zmluvy o nájme bytu 23. apríla 1996 v zmysle § 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) preukázaná nebola, a preto zmluvu o nájme bytu vyhodnotil ako neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, pretože odporuje § 2 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov. Rozsudkom z 11. mája 2012 tak okresný súd žalobu zamietol. Krajský súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Sťažovateľ namieta právny názor všeobecných súdov, že priestory, ktoré roky užíval, nepovažovali za byt. Uvedený právny názor porušuje jeho základné právo

	<p>na súdnu ochranu, ako aj základné právo na ochranu súkromia a ochranu obydlia. Sťažovateľ argumentuje, že tvrdenie o neplatnosti nájomnej zmluvy bolo procesnou obranou protistrany, ktorá mala preukázať neplatnosť zmluvy. Naopak, súd uložil sťažovateľovi, aby predložil kolaudačné povolenia. Odporca mal niesť dôkazné bremeno a preukázať, na aké účely bolo kolaudačným rozhodnutím povolené užívanie daných miestností. Sťažovateľ taktiež namieta, že mal byť aplikovaný § 104 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „stavebný zákon“): Ak sa doklady (predovšetkým overená dokumentácia), z ktorých by bolo možno zistiť účel, na aký bola stavba povolená, nezachovávajú, platí, že stavba je určená účelu, na ktorý je svojim stavebnotechnickým usporiadaním vybavená. Ak vybavenie stavby nasvedčuje viacerým účelom, predpokladá sa, že stavba je určená účelu, na ktorý sa užíva bez závad. Ak by súdy aplikovali základné právo na ochranu súkromia a obydlia, tak by sa podľa sťažovateľa snažili na základe § 41, resp. § 41a Občianskeho zákonníka oddeliť neplatnú od platnej časti zmluvy.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou veci je posúdiť, či krajský súd tým, že určil, že nájomná zmluva z roku 1996 na sťažovateľov domovnícky byt (v dome vybudovanom v roku 1927), ktorý nie je bytom podľa kolaudačného rozhodnutia, je absolútne neplatná, porušil sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu.</p> <p>Ako z rekapitulácie vyplýva, sťažovateľ mal od roku 1996 v prenájme byt v budove. Prenajímateľ žiadal sťažovateľa o vyst'ahovanie. Sťažovateľ žaloval prenajímateľa, aby ho súd zaviazal k povinnosti zabezpečiť riadne užívanie jeho bytu. Všeobecné súdy žalobu zamietli, pretože vo veci nie je dôkaz, že byt bol riadne skolaudovaný na účel bytu.</p> <p>V predmetnej veci sa prelína otázka (i) súdneho posudzovania absolútnej neplatnosti zmlúv, a to osobitne vo vzťahu k (ii) nájmu bytu v (iii) starších nehnuteľnostiach. Veci nájmu bytu sa v širšom kontexte môžu dotýkať aj ochrany dôstojnosti. Vypratanie z bytu je podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva zásahom do práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru a komponentom tejto ochrany je aj riadna súdna procedurálna ochrana. Napokon, ústavnoprávny rozmer veci je daný aj tým, že slobodný zmluvný priestor je chránený čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá (porov. PL. ÚS 1/2012).</p> <p>Pri rozhodovaní o neplatnosti nájomnej zmluvy z dôvodu, že predmet nájmu nespĺňa verejnoprávnu definíciu bytu, ide vlastne o slobodnú sféru a sofistikovaný vzťah medzi verejným právom a súkromným právom s tým, že o ich vzájomných prienikoch musí férovo a rozumne rozhodovať nezávislý súd.</p> <p>Základné právo na súdnu ochranu spravidla chráni (i) právo na prístup k súdu, (ii) právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, resp. zákaz procesnej arbitrarности, a (iii) napokon zakazuje úplne vybočiť z hmotnoprávneho rámca, čo judikatúra označuje ako rozhodovanie podľa relevantnej právnej normy (IV. ÚS 77/02). Na absolútnu neplatnosť prihládajú súdy ex offio a z tohto pohľadu majú silnú pozíciu pri rozhodovaní zmluvných sporov. Ak súd rozhodne siahne po neplatnosti, aby tak zjednodušil riešenie sporu, potom (iv) neposkytuje ústavným spôsobom právo na súdnu ochranu, ale popiera ju. Namiesto nastolenia právneho mieru dáva základ k ďalším sporom, napr. o náhradu škody.</p> <p>Zmluvné právo vytvára autonómne právo medzi slobodnými jednotlivcami – lex contractus, ktoré je v istom zmysle ohraničené textom samotnej zmluvy. Ale aj toto autonómne právo, jeho pôdorys sa opiera o legalitu a samo je legalitou. Opiera sa o legalitu občianskeho zákonníka, celého súkromného práva a tiež o právny poriadok aj spolu s ústavou.</p>

Špeciálnym konektorom medzi zmluvným právom a právnym poriadkom je § 39 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu. Rozmanitosť právneho poriadku a právneho života vôbec je dôvodom, prečo nie je možné, aby boli dôvody neplatnosti vymenované vždy explicitne. Všeobecný súd je pri posudzovaní neplatnosti právnych úkonov takpovediac mini-ústavným súdom posudzujúcim súlad zmluvy s právnym poriadkom.

Zmluvnosť, autonómnosť súkromného práva vyžaduje perspektívu výkladu právnych úkonov, na základe ktorej nemožno uvažovať tak, že vo vzťahu k danému úkonu pripadajú do úvahy dôvody neplatnosti A, B či C a ak sú naplnené, tak úkon je absolútne neplatný. Naopak, najprv uvažujeme, aký je obsah zmluvy, a až potom o tom, či je absolútne neplatná. Pri čítaní textu ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka netreba zabúdať, že v ňom nestojí, že právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom je neplatný, ale že právny úkon, ktorý svojím OBSAHOM a ÚČELOM odporuje zákonu, je neplatný. Táto formulácia naznačuje nutnosť takpovediac smerovania zmluvy proti zákonu, aby sa stala neplatnou.

Ústavný súd už v náleze sp. zn. I. ÚS 242/207 uviedol, že základným princípom výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Nie je teda ústavne konformná a v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 ústavy je taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim (porov. CSACH, K. ÚS SR: Výklad contra proferentem a preferencia platnosti právneho úkonu ako všeobecné výkladové pravidlá. In: Lexforum [online]. 11. mája 2010. Dostupné na internete: <http://www.lexforum.cz/240>).

Zákon, ktorý môže spôsobiť neplatnosť právneho úkonu, môže mať (i) verejnoprávnu, ako aj (ii) súkromnoprávnu povahu. Najvypuklejšie sú situácie rozporu s normami, ktoré súvisia s hodnotami verejného poriadku. Neplatnou by bola zmluva, ktorej predmetom je človek sám alebo jeho dôstojnosť. Z hľadiska platnosti by boli problematické záväzky týkajúce sa obmedzenia možnosti zmluvnej strany uzavrieť manželstvo či otehotnieť. Samotná ústava v čl. 12 ods. 1 druhej vete stanovuje, že základné práva a slobody sú nescudziteľné. Teda priamo ústava hovorí, že neplatné sú zmluvy, ktorými by sa niekto vzdával ľudského práva. Ústavný súd to vyjadruje z toho dôvodu, aby vysvetlil referenčnosť – mierku absolútnej neplatnosti.

Pri súkromnoprávnej neplatnosti môže záťaž neplatnosti postihnúť taký úkon, ktorý napríklad smeruje proti kogentnému právu jednej zmluvnej strany.

Vzhľadom na autonómnosť súkromného práva a často technickosť práva verejného je potrebné vždy veľmi dôkladne zvažovať, ako môže verejnoprávna norma ovplyvniť zmluvný záväzok. Všeobecný súd musí zistiť účel takejto normy, a to zvlášť, či je ním (a) ochrana všeobecného záujmu, (b) alebo ochrana jednotlivca. Ak je predmetom právneho vzťahu napríklad lekársky prístroj, ktorý nespĺňa zákonom stanovené parametre, možno si predstaviť, že takáto nájomná zmluva je absolútne neplatná, pretože jej naplňovanie by ohrozovalo verejné zdravie. Tu je účelom ochrana zdravia ako verejnej hodnoty. V iných prípadoch by nedodržanie zákonom požadovaných vlastností mohlo spôsobiť nejakú sankciu podľa správneho práva, ale nie neplatnosť zmluvy (porov. tiež SALAČ, J. K problematice rozporu právniho úkonu se zákonom ve světle § 39 občianskeho zákonníku. In: Právní rozhledy 10/1997, s. 510 a nasl.; SALAČ, J. Rozpor s dobrými mravy a se zákonným zákazem. In: Právní rozhledy 6/2000, s. 510 a nasl.; PETROV, J. Neplatnost právních jednání. In: Bulletin advokacie

3/2011, s. 36 a nasl.).

Prípady prenájmov bytových priestorov, ktoré nie sú kolaudovanými bytmi, nie sú ani pre rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) neznáme. Rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 122/2007 z 30. júna 2008 najvyšší súd rozhodol, že samotná skutočnosť, že byt nemá riadnu kolaudáciu, spôsobuje absolútnu neplatnosť nájomnej zmluvy.

V podstate zhodne rozhodol Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 26 Cdo 400/2000, ktorý bol uverejnený ako judikát R 90/2003 s nasledujúcou právnou vetou: „Soubor místností (popřípadě jednotlivá obytná místnost), které jsou rozhodnutím stavebního úřadu určeny k trvalému bydlení (§ 76 odst. 1, § 85 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů), se pokládá za byt ve smyslu ustanovení § 685 a násl. obč. zák.“ Pozoruhodné je, že v obidvoch prípadoch slovenské aj české súdy prvého a druhého stupňa rozhodli opačne než ich súdy najvyššie. V Českej republike bol judikát R 90/2003 veľmi kritizovaný. Prof. Eliáš uviedol, že „druhá veta § 1 odst. 1 nového občanského zákonníku odmítá uplatňování soukromého práva v závislosti na uplatňování práva veřejného, což je zásada tak samozřejmá, že by v normálním státě snad ani nemusela být výslovně normována. V normálním státě by však také nebylo např. judikováno, že nejde o nájem bytu, byl-li nájemci k bydlení pronajat soubor místností, který jako byt nebyl zkolaudován“ [R 90/2003 (ELIÁŠ, K. Nový občanský zákoník ve Sbírce zákonů. In: Právní rozhledy 7/2012, s. 229)].

Ústavný súd konštatuje, že účelom právnej fixácie bytu kolaudáciou je v prvom rade zaručiť stavebnotechnické kvality bytu. V type nájomnej zmluvy nie je v zásade potrebné chrániť takýto účel sankciou neplatnosti. Nie je to hodnota, ktorá robí zmluvu nezmyselnou alebo spoločensky škodlivou. Aj pokazené auto si možno vypožičať. Ak sa užíva nehnuteľnosť bez kolaudácie, tak na nápravu týchto pochybení môže slúžiť správne trestanie proti vlastníkovi. Ak aj niekoho táto norma chráni, tak je to skôr nájomník než prenajímateľ. Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

Podrobnejšie k veci možno ešte uviesť, že aj keby sa teoreticky uznala záťaž z hľadiska kolaudácie bytu, tak mal krajský súd uvažovať o všeobecnom nájme a neuprednostňovať zneplatnenie zmluvy. Krajský súd tvrdí, že predmetom nájomnej zmluvy môže byť len byt, a preto je nájomná zmluva rozporná s § 685 Občianskeho zákonníka a neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 685 Občianskeho zákonníka ale hovorí, že prenajatím bytu vzniká nájom bytu. Ak byt vôbec nemôže byť bytom, nevzniká nájom bytu, ale všeobecný nájom. Krajský súd tak otočil princíp záväzkového práva, že splnenie záväzku nie je nárokom zo zmluvy, ale podmienkou platnosti. V súlade s právom je opačný výklad – ak prenajímateľ niečo prenajal, je povinný umožniť to nájomcovi užívať na dohodnutý účel (§ 664). Ak mu prenajal byt, je povinný zabezpečiť, aby bol a zostal bytom spôsobilým na bývanie. Ak prenajatý priestor nie je bytom, prenajímateľ neplní svoje záväzky, ale nemá to za následok neplatnosť zmluvy.

Navyše krajský súd aplikuje na otázku stavebného určenia bytu zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, ale budova bola postavená v rokoch 1920 – 1922, dostavaná v rokoch 1926 – 1927 a rekonštruovaná v rokoch 1968 – 1973. Nie je logické, prečo sa krajský súd dovoľáva otázky stavebného určenia podľa zákona, ktorý nadobudol účinnosť minimálne o 3 roky neskôr, a nie skorších zákonov (stavebný zákon z roku 1958, resp. 1949 až po stavebné štatúty žúp účinné v 20. rokoch). Krajský súd ďalej nijako nehodnotí, že už pri rekonštrukcii v rokoch 1968 – 1973 sa byt označuje ako byt, čo naznačuje, že tento byt bol určený na užívanie ako byt podľa skorších predpisov. Okrem toho krajský súd cituje § 104

	<p>ods. 1 stavebného zákona, z ktorého by viac vyplývalo, že ide o byt.</p> <p>Krajský súd výkladom § 39 a § 685 Občianskeho zákonníka porušil sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu, pretože hmotnoprávnym výkladom a procesnoprávnym smerovaním veci nedostal svojej roly arbitra, ktorý má poskytovať ustálenie právnych vzťahov – zistiť vôľu strán, pochopiť podstatu veci a rozumne, zákonne rozhodnúť a nevytvoriť nový právny problém. Ústavný súd tým nemyslí, že má „vyhrať“ konkrétna strana, ale že má byť myslené na právny osud obidvoch strán.</p> <p>Ústavný súd v predmetnej veci akcentuje procesnú férovosť rozhodnutia chránenú právom na súdnu ochranu, a preto už nepovažoval za nutné rozhodovať o označených hmotných základných právach.</p> <p>Sťažovateľ navrhuje primerané finančné zadosťučinenie vzhľadom na skutočnosť, že budova medzičasom zmenila vlastníka. Ústavný súd tejto požiadavke rozumie, ale napriek tomu zostáva na pozícii, že kasácia je dostatočnou reakciou s tým, že sťažovateľ má k dispozícii hmotnoprávne kompenzačné inštitúty súkromného práva.</p> <p>Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie. Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil rozsudok. V ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 29. októbra 2015 porušené bolo.</p> <p>Rozsudok krajského súdu 29. októbra 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEĽP a iných súdov</p>	<p>PL. ÚS 1/2012 IV. ÚS 77/02 I. ÚS 242/207</p> <p>CSACH, K. ÚS SR: Výklad contra proferentem a preferencia platnosti právneho úkonu ako všeobecné výkladové pravidlá. In: Lexforum [online]. 11. mája 2010. Dostupné na internete: http://www. lexforum.cz/240</p> <p>SALAČ, J. K problematice rozporu právniho úkonu se zákonem ve světle § 39 občanského zákonníku. In: Právní rozhledy 10/1997, s. 510 a nasl.</p> <p>SALAČ, J. Rozpor s dobrými mravy a se zákonným zákazem. In: Právní rozhledy 6/2000, s. 510 a nasl.; PETROV, J. Neplatnost právních jednání. In: Bulletin advokacie 3/2011, s. 36 a nasl.</p>

	<p>NS SR: 2 Cdo 122/2007</p> <p>NS ČR: 26 Cdo 400/2000 (uverejnený ako judikát R 90/2003)</p> <p>ELIÁŠ, K. Nový občanský zákoník ve Sbírce zákonů. In: Právní rozhledy 7/2012, s. 229</p>
súvisiace právne predpisy	<p>zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov</p> <p>zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov</p>
kľúčové slová	<p>byt</p> <p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu</p> <p>právny úkon-neplatnosť absolútna</p> <p>právny úkon-autonómia vôle strán</p>

spisová značka	II. ÚS 322/2018
populárny názov	Kumulácia dovolacích dôvodov
súdca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov</p>
analytická právna veta	<p>Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa na okresnom súde domáhal určenia povinnosti žalovanému zdržať sa výroby a montáže poštových schránok, ktoré sú zameniteľné s poštovými schránkami, ktoré vyrába a predáva on, a zaplattenia nemajetkovej ujmy. Okresný súd rozsudkom žalobe vo výroku 1 vyhovel a vo výroku 2 priznal sťažovateľovi právo na zaplattenie sumy. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že pre rozhodnutie vo veci je rozhodujúci stav v čase vydania rozhodnutia, keď už uplynula ochranná doba priemyselných vzorov žalobcu (sťažovateľa), a tak mal súd posudzovať len sťažovateľom tvrdené nekalosúťažné konanie.</p> <p>Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ nekonkretizoval, v čom vidí rozpor konania žalovaného s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie žalobu zamietol vrátane nároku na nemajetkovú ujmu požadovanú sťažovateľom. Krajský súd rozsudkom potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu s tým, že rozsudok v napadnutých výrokoch nie je nepreskúmateľný a nebola zistená ani iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ v zákonom stanovenej lehote dovolanie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol, keď nezistil vadu konania (nepreskúmateľnosť rozhodnutia) tak</p>

	zásadného charakteru, že by zakladala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Prípustnosťou dovolania z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP sa najvyšší súd nezaoberal.
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 25. apríla 2018 prijal k otázke ústavnosti zákazu kumulácie dovolacích dôvodov judikovanému najvyšším súdom najmä na podklade uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 (ďalej len „zjednocujúce stanovisko“) s týmto výrokom: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“</p> <p>Ústavný súd svoje zjednocujúce stanovisko takto odôvodnil: «Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.</p> <p>Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona</p>

alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 64/2018). Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP] za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkol'vek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855). „Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017). „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha.

Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok ESĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35–36). – Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (SVÁK, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011, s. 10). „Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58). Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.

Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci sťažovateľa a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje.

Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 ods. 1 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [obdobne II. ÚS 64/2018 (bod 1 výroku tohto nálezu)].

Na dôvažok ústavný súd dopĺňa, že sám najvyšší súd svoje stanovisko vyjadrené v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z

	<p>19. apríla 2017 k dnešnému dňu revidoval a v uznesení veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 uviedol: „Po prejednaní veci z hľadiska predloženej právnej otázky a s prihliadnutím k vyžiadaným stanoviskám dospel veľký senát k odlišnému právnemu názoru, než aký bol vyslovený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017, a to k názoru, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. prípustná je.“</p> <p>Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu)].</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 54/2017 z 27. februára 2018 porušené boli.</p> <p>Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 54/2017 z 27. februára 2018 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.</p> <p>Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	PLz. ÚS 1/2018
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-dovolacie dôvody občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok

spisová značka	II. ÚS 369/2018
populárny názov	zrušenie kontumačného rozsudku
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	13.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Rozsudok pre zmeškanie žalovaného - kontumačný rozsudok predstavuje procesnú sankciu za pasivitu žalovaného v spore. Pokiaľ sa týka procesnej pasivity túto treba posudzovať tak, že žalovaný subjektívne aj napriek tomu, že mohol vo veci nekoná, nemá o pojednávanie záujem a z toho dôvodu je na mieste „sankcionovať“ ho rozsudkom pre zmeškanie.</p> <p>Podľa § 277 ods. 2 civilného sporového poriadku, ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie. Vzhľadom na to, že pojem „ospravedlniteľný dôvod“ v zmysle § 277 ods. 2 civilného sporového poriadku nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v</p>

	<p>intenciách konkrétneho prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovatelia vystupovali v právnom postavení žalobcov v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Okresný súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie z 22. decembra 2017 (ďalej len „rozsudok pre zmeškanie“), ktorým vyhovel žalobe.</p> <p>Okresnému súdu bol 5. marca 2018 doručený návrh žalovanej na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Okresný súd vyzval 26. marca 2018 sťažovateľov, aby sa vyjadrili k návrhu žalovanej na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a tiež k odvolaniu žalovanej proti rozsudku pre zmeškanie v lehote 15 dní. Okresný súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok pre zmeškanie uznesením zo 4. apríla 2018, t.j. „... v 7. deň lehoty poskytnutej sťažovateľom na vyjadrenie k návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, t. j. 8 dní pred uplynutím uvedenej lehoty...“.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľov okresný súd v napadnutom uznesení dostatočne neodôvodnil, či možno považovať dôvod zmeškania pojednávania žalovanou za ospravedlniteľný.</p> <p>Sťažovatelia odvíjajú porušenie základných práv aj od skutočnosti, že „okresný súd ďalej rozhodnutím o zrušení rozsudku pre zmeškanie pred uplynutím lehoty poskytnutej sťažovateľom na vyjadrenie k návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie porušil čl. 9 CSP obmedzil sťažovateľom prístup k súdu...“ a navrhujú, aby ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu zo 4. apríla 2018.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (m. m. II. ÚS 107/2018).</p> <p>Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).</p> <p>Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľmi označených článkov ústavy, ktorých porušenie namietajú. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúci súd vo veci sťažovateľov aplikoval,</p>

inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

Okresný súd odôvodnil napadnuté uznesenie takto: «Rozsudok pre zmeškanie žalovaného - kontumačný rozsudok predstavuje procesnú sankciu za pasivitu žalovaného v spore. Pokiaľ sa týka procesnej pasivity túto treba posudzovať tak, že žalovaný subjektívne aj napriek tomu, že mohol vo veci nekoná, nemá o pojednávanie záujem a z toho dôvodu je na mieste „sankcionovať“ ho rozsudkom pre zmeškanie. V konkrétnom prípade súd nedospel k záveru, vzhľadom na charakter veci, vzhľadom aj na predmet sporu ako aj na uplatnenú výšku nároku, že žalovaný subjektívne nemal záujem o konanie na súde, bol vedomo nečinný, a to aj napriek tomu, že o pojednávaní vedel. Z predloženého potvrdenia žalovaného, ktoré k návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie pripojil vyplýva, že z technických dôvodov spočívajúcich v nesprávnom, resp. neexistujúcom zaevidovaní a zažurnalizovaní podaní preberaných z elektronickej schránky spoločnosti začiatkom decembra 2017 nedošlo k náležitému spracovaniu doručovaného predvolania na pojednávanie na deň 22.12.2017 a z toho dôvodu o predmetnom pojednávaní nemal vedomosť ani právny úsek a následne ani externá kancelária. Objektívne je zrejmé, že žalovanému došlo predvolanie na pojednávanie aj spolu so žalobou aj poučením, avšak podľa názoru súdu nečinnosť v konkrétnom prípade nemožno charakterizovať tým, či mu bolo doručené objektívne predvolanie, ale subjektívna nečinnosť, že o doručení vedel, avšak bez ďalšieho vo veci nekonal, pojednávania sa nezúčastnil, ani sa z tohto neospravedlnil. Javí sa tiež logické tvrdenie žalovaného, že pri takomto spore a pri takomto uplatnenom nároku zo strany žalobcov bolo by absolútne nelogické, aby nemal záujem zúčastniť sa pojednávania, resp. svojou nečinnosťou ho bojkotovať.»

Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd považoval dôvod neúčasti na pojednávaní predstretý žalovanou za ospravedlniteľný. Vzhľadom na to, že pojem „ospravedlniteľný dôvod“ nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách konkrétneho prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní. Odpoveď okresného súdu na to, či žalovanou tvrdené okolnosti zmeškania pojednávania sú ospravedlniteľné, je síce v napadnutom uznesení vyjadrená pomerne stručne, avšak nie je nelogická či nedostatočná. Ústavný súd nachádza motív podania ústavnej sťažnosti v tvrdení, podľa ktorého „Okresný súd po zrušení rozsudku pre zmeškanie rozhodol (diametrálne odlišne) o nároku sťažovateľov v pojednávaní konanom po zrušení rozsudku pre zmeškanie.“.

Nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľov, že rozhodnutie okresného súdu s odlišným výsledkom (v porovnaní s výsledkom rozsudku pre zmeškanie) je popretím princípu právnej istoty a legitímneho očakávania. Z dikcie § 274 CSP vyplýva, že súd na pojednávaní po splnení formálnych podmienok obligatórne rozhodne rozsudkom pre zmeškanie tak, ako je navrhnutý v petite žaloby, teda nevykonáva dokazovanie, ktoré by malo vplyv na merito veci tak, ako v priebehu „riadneho“ konania.

Osobitosťou prerokúvanej veci je skutočnosť, že jej predmetom je zrušujúce rozhodnutie okresného súdu, čo znamená, že konanie pred všeobecným súdom ďalej pokračuje.

Pozornosti ústavného súdu neunikla časová súvislosť (na ktorú poukázali odporca aj sťažovatelia) jednotlivých podaní sťažovateľov. Okresný súd vydal napadnuté uznesenie 4. apríla 2018. Právnemu zástupcovi sťažovateľov bolo napadnuté uznesenie doručené 22. apríla 2018. Sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť síce v rámci zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti (sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 5. júna 2018), avšak za procesnej situácie, v ktorej už o nároku sťažovateľov bolo rozhodnuté rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 38/2017-212 z 30. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Z vyjadrenia odporcu vyplýva, že proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie sťažovatelia aj žalovaná. Z tohto pohľadu sa sťažnosť

	<p>sťažovateľov javí ako účelovo podaná a odporujúca jej účelu a zmyslu.</p> <p>Ústavný súd, pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľov o odňatí práva na súdnu ochranu, ktorú odôvodnili tým, že okresný súd podľa ich názoru „svojvoľne, nezákonne, nerešpektujúc ustanovenia a princípy CSP a ústavné práva sťažovateľov, zrušil rozsudok pre zmeškanie“. Odňatím možnosti konať sa rozumie nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka sporového konania. Vzhľadom na pokračujúce konanie (okresný súd po zrušení rozsudku pre zmeškanie rozhodol rozsudkom, proti ktorému podali odvolanie sťažovatelia aj žalovaná) majú sťažovatelia reálnu možnosť uplatňovať svoje procesné práva.</p> <p>Zo skutkového hľadiska treba zdôrazniť, že sťažovatelia právom tvrdia, že hoci sudcovská lehota na podanie stanoviska k návrhu žalovanej na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a podaniu odvolania proti rozsudku pre zmeškanie mala uplynúť 12. apríla 2018, okresný súd rozhodol napadnutým uznesením 4. apríla 2018 (právneho zástupcovi sťažovateľov však bolo napadnuté uznesenie doručené 22. apríla 2018), a teda táto lehota nebola zo strany súdu dodržaná. V tejto súvislosti sa však javí ako podstatné tvrdenie okresného súdu, že v danom prípade ide „... o procesný návrh, ktorého podanie umožňuje ustanovenie § 277 ods. 2 CSP, pričom súd musí iba posúdiť, či sú splnené podmienky pre rozhodnutie o tomto návrhu a v prípade, že návrhu vyhovie, pokračuje v konaní ďalej.“. Z uvedeného vyplýva, že podstatným pre vydanie napadnutého uznesenia bolo jednak podanie návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a jednak posúdenie ospravedlnenia zo strany súdu. Vyjadrenie sťažovateľov nemalo podstatný vplyv na vydanie napadnutého uznesenia.</p> <p>Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že sťažnosti sťažovateľov nevyhovel.</p> <p>Vzhľadom na nevyhovenie sťažnosti ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie a úhrada trov právneho zastúpenia).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosti sťažovateľov nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>I. ÚS 35/98 II. ÚS 107/2018</p> <p>I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08</p> <p>III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08</p>

	ESLP: Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	ujma, náhrada škody-nemajetková ujma rozsudok-zrušenie uznesenie

spisová značka	II. ÚS 390/2018
populárny názov	trovy v exekučnom konaní
súdca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Odôvodnenie uznesenia okresného súdu v jeho časti týkajúcej sa nepriznania náhrady trov sťažovateľke, ktoré nedáva presvedčivú odpoveď na otázku, z akých dôvodov sťažovateľke náhrada trov proti oprávnenému priznaná nebola, nepovažuje ústavný súd za vyhovujúce požiadavkám, ktoré sú súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tj. také, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, a teda s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka vystupovala ako povinná v exekučnom konaní vedenom okresným súdom. Sťažovateľka 1. decembra 2016 uhradila oprávnenému sumu 349 880,91 €. Oprávnený doručil okresnému súdu 10. januára 2017 späťvzatie návrhu na vykonanie exekúcie z dôvodu úhrady vymáhanej pohľadávky. Sťažovateľka podaním z 27. marca 2018 požiadala okresný súd, aby bezodkladne zamietol návrh na vykonanie exekúcie, pretože v exekučnom konaní od samého začiatku absentuje exekučný titul a navyše sťažovateľka dobrovoľne splnila povinnosť uloženú jej právoplatným uznesením krajského súdu z 22. septembra 2016. Sťažovateľka zároveň požiadala o priznanie náhrady trov exekučného konania. Okresný súd uznesením z 10. apríla 2018 exekučné konanie zastavil, sťažovateľke proti oprávnenému náhradu trov konania nepriznal a súdному exekútorovi nepriznal trovy exekučného konania. Ako z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplýva, exekúciu zastavil, pretože oprávnený vzal späť návrh na začatie exekučného konania. Sťažovateľka sťažnosť doručila ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odôvodnila tým, že okresný súd síce správne konštatoval, že zastavenie konania procesne zavinil oprávnený, avšak v rozpore s obsahom spisu sťažovateľke trovy nepriznal, pretože jej žiadne nevznikli. Sťažovateľke trovy v priebehu konania vznikli, tieto vyčíslila v podaní z 27. marca 2018 sumou 4 440,22 € a žiadala priznať ich náhradu.
z odôvodnenia	Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi

rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav vecí použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, podľa ktorého rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (napr. IV. ÚS 248/08). Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k nepripustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Ako z odôvodnenia uznesenia okresného súdu z 10. apríla 2018 vo vzťahu k nepriznaniu náhrady trov konania sťažovateľke vyplýva, okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil iba tým, že hoci „oprávnený procesne zavinil zastavenie konania a preto by bol povinný povinnému zaplatiť náhradu trov konania“, sťažovateľke náhradu trov nepriznal, „nakoľko povinnému žiadne trovy nevznikli“. Okresný súd sa pri vyslovení tohto dôvodu žiadnym spôsobom nevysporiadal so skutočnosťou, že sťažovateľka mu predložila vyčíslenie trov konania a z obsahu spisu bolo zrejmé, že sťažovateľka predložila okresnému súdu prostredníctvom advokáta viacero podaní, s ktorými boli spojené trovy konania.

Posudzujúc odôvodnenie uznesenia okresného súdu v jeho časti týkajúcej sa nepriznania náhrady trov sťažovateľke, nepovažuje ústavný súd odôvodnenie tohto rozhodnutia za vyhovujúce už citovaným požiadavkám, pretože nedáva presvedčivú odpoveď na otázku, z akých dôvodov sťažovateľke náhrada trov

	<p>proti oprávnenému priznaná nebola.</p> <p>Napriek zdržanlivosti ústavného súdu pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov týkajúcim sa náhrady trov konania, v tomto prípade vzhľadom na to, že ústavný súd zistil porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie zvlášť extrémnym spôsobom, dospel k záveru, že uznesením okresného súdu v jeho napadnutej časti došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Vo vzťahu k zásahu do základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu ústavný súd najprv uvádza, že obsah pojmu majetok tvoria nielen veci, ale aj práva a pohľadávky (m. m. II. ÚS 31/04), na zhmotnenie ktorých svedčí osobe legitímna nádej. Keďže ústavný súd vyslovil, že uznesením okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, zaoberal sa aj otázkou, či z tohto porušenia nevyplýval aj zásah do jej základného práva na vlastníctvo (I. ÚS 640/2014).</p> <p>Hoci ústavný súd konštatoval, že okresný súd ústavne neakceptovateľným uznesením porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, vo vzťahu k základnému právu na vlastníctvo dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky toto pochybenie všeobecných súdov per se neznamená, že uznesenie okresného súdu predstavuje i nezákonný zásah do základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že predmetom rozhodovania bola náhrada trov konania a o tejto otázke bude znova rozhodovať okresný súd. Pretože vo veci sťažovateľky ústavný súd nezistil reálny zásah do tohto jej práva, jej sťažnosti v tejto časti nevyhoveli. Skutočnosť, že všeobecné súdy pochybili vo vzťahu k svojim procesným povinnostiam, totiž automaticky nezakladá zásah do hmotných práv sťažovateľky.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo obchodnej spoločnosti Bratislavská teplárenská, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom o náhrade trov konania uznesenia okresného súdu z 10. apríla 2018 porušené boli.</p> <p>Ústavný súd uznesenie okresného súdu z 10. apríla 2018 vo výroku o náhrade trov konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhoveli.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06 IV. ÚS 115/03</p> <p>II. ÚS 56/05</p> <p>ESELP: Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997</p> <p>II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011</p> <p>II. ÚS 31/04</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov</p>

klúčové slová	exekúcia-trovy exekúcie
----------------------	-------------------------

spisová značka	II. ÚS 427/2018
populárny názov	Notárska zápisnica ako exekučný titul
sudca spravodajca	Sergej Kohút
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	13.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Notárska zápisnica ako exekučný titul je prejavom autonómie vôle subjektov súkromného práva (kontraktačnej slobody) a nástrojom umožnenia ďalšej realizácie práv a povinností, ktorá má prispievať k právnej istote, a aplikácia práva súdom zasahujúca do tejto slobody súkromnoprávných vzťahov by mala byť reštriktívna.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ bol ako oprávnený účastníkom exekučného konania vedeného na okresnom súde pre vymoženie sumy s príslušenstvom v exekúcii. Exekučným titulom bola notárska zápisnica. Povinný v 1. rade (opätovne) navrhol exekúciu zastaviť. Dôvodil tým, že pohľadávku uhradil, ako aj tým, že považuje exekučný titul za neplatný, pretože notárska zápisnica je neurčitá a nezrozumiteľná, bola spísaná v rovnaký deň ako bola uzatvorená zmluva o pôžičke a zmluvná pokuta sa prieči dobrým mravom. Zároveň požiadal o odklad exekúcie s odôvodnením, že predmetom exekúcie je rodinný dom, v ktorom žije.</p> <p>Okresný súd uznesením č. k. 2 Er 783/2008-106 z 12. júna 2013 vyhlásil exekúciu za neprípustnú, zastavil ju, návrh na odklad exekúcie zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.</p> <p>O odvolaní sťažovateľa proti tomuto uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 27 CoE 23/2014-130 z 19. novembra 2014 tak, že uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil, avšak z dôvodu, že notárska zápisnica nie je spôsobilým exekučným titulom.</p> <p>O dovolaní sťažovateľa podanom proti tomuto uzneseniu krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 5 Oboer 3/2016-173 z 21. apríla 2016 tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol ako procesne neprípustné podľa § 243b ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku</p> <p>Sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu podal sťažnosť ústavnému súdu, o ktorej tento rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 138/2017-59 z 22. júna 2017. Ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesenie krajského súdu č. k. 27 CoE 23/2014-130 z 19. novembra 2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p> <p>Krajský súd uznesením č. k. 27 CoE 23/2014-257 z 15. marca 2018 uznesenie okresného súdu č. k. 2 Er 783/2008-106 z 12. júna 2013 ako vecne správne potvrdil a povinným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.</p> <p>Sťažovateľ namietal, že závery krajského súdu sú arbitrárne, aplikované ustanovenia krajský súd vykladal ústavne nesúladne a vec nesprávne právne</p>

	posúdil.
z odôvodnenia	<p>Ústavný súd už konštatoval, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dopadá aj na prípady, v ktorých sa sťažovateľ domáha jeho ochrany v spojení s exekučným titulom, ktorým je notárska zápisnica v zmysle § 41 ods. 2 Exekučného poriadku, a to aj napriek tomu, že podstata jeho námietok nesmeruje proti odmietnutiu súdnej ochrany jeho právam vyplývajúcim z predpisov hmotného práva, ale proti odmietnutiu tejto ochrany jeho právam založeným notárskou zápisnicou, t. j. proti nemožnosti sťažovateľa dosiahnuť vykonanie už existujúceho konkrétneho exekučného titulu, a nie nemožnosti dosiahnuť získanie exekučného titulu (I. ÚS 5/2000).</p> <p>Ústavný súd ďalej konštatoval už aj to, že hoci notárska zápisnica podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku je procesnoprávnym inštitútom, tento inštitút nadväzuje na hmotnoprávny základ upravujúci uznanie dlhu (záväzku). Rozdiel medzi uznaním dlhu (záväzku) podľa hmotného práva a medzi notárskou zápisnicou obsahujúcou právny záväzok podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku je v dvoch náležitostiach. Predovšetkým nemôže ísť o jednoduchý písomný právny úkon, ale o písomný právny úkon v kvalifikovanej forme, teda vo forme notárskej zápisnice. Okrem toho musí notárska zápisnica obsahovať výslovný súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou právneho záväzku. Práve tento súhlas povinného s vykonateľnosťou notárskej zápisnice je jej najdôležitejšou náležitosťou ako exekučného titulu. Totiž až tento prejav vôle povinného robí z notárskej zápisnice verejnú listinu, ktorá je spôsobilá na nútený výkon povinnosti uvedenej v jej obsahu. Ak podstatou tohto prejavu je vyjadrenie povinného, že súhlasí s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, jej vykonateľnosť je jeho základným účelom a cieľom. Uvedeným prejavom vôle povinného sa teda završuje vznik exekučného titulu, ktorým je inak zásadne len rozhodnutie príslušného štátneho orgánu. Inými slovami, výlučne v dôsledku tohto právneho úkonu povinného, ktorý je vzhľadom na svoj cieľ a účel procesnej povahy, sa z notárskej zápisnice stáva exekučný titul, ktorému zákon priznáva rovnaké právne účinky, aké priznáva vykonateľnému rozhodnutiu súdu (I. ÚS 5/2000).</p> <p>Vykonateľnosť notárskej zápisnice nastáva zásadne uplynutím času na dobrovoľné splnenie povinnosti na plnenie obsiahnuté v tejto zápisnici. Jej vykonateľnosť sa skúma rovnako ako pri vykonateľných rozhodnutiach podľa príslušných predpisov procesného práva, t. j. skúma sa formálna a materiálna stránka vykonateľnosti. V danom prípade formálna stránka spočíva v dodržaní formy notárskej zápisnice tak, ako je upravená v § 47 Notárskeho poriadku, a materiálna stránka spočíva v dodržaní tých obsahových náležitostí, ktoré predpisuje § 41 ods. 2 Exekučného poriadku. Je samozrejmé, že obdobne ako v prípade vykonateľnosti súdnych rozhodnutí, tak aj v prípade obsahových náležitostí exekučnej notárskej zápisnice platí, ak má byť vykonateľná, že tieto musia byť určené presným a nepochybným spôsobom, teda v tomto zmysle exekučná notárska zápisnica musí obsahovať presnú individualizáciu oprávneného a povinného, presné vymedzenie práv a povinností na plnenie, presný rozsah a obsah plnenia atď. Z uvedeného vyplýva, že pri posudzovaní vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice a pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodnutia súdu podľa príslušných predpisov procesného práva sa uplatňujú obdobné kritéria a že preto záver o ich splnení alebo nesplnení sa v prípade exekučnej notárskej zápisnice nemôže podstatne odlišovať od záveru, ktorý by prichádzal do úvahy, ak by išlo o vykonateľné rozhodnutie súdu v rovnakej veci. Je síce možné uznať, že posudzovanie vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice môže byť v porovnaní s posudzovaním vykonateľnosti rozhodnutia súdu prísnejšie vzhľadom na to, že notárskej zápisnici ako exekučnému titulu nepredchádza súdne preskúmanie platnosti právnych úkonov účastníkov právneho vzťahu z hľadiska hmotného práva tak, ako je tomu v prípade vykonateľného rozhodnutia súdu, no táto skutočnosť nemôže znamenať zásadnú zmenu v prístupe súdu v exekučnom konaní k exekučnej notárskej zápisnici oproti jeho prístupu k vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu, pokiaľ ide o hodnotenie účinkov, ktoré majú ako platné exekučné tituly na právne vzťahy</p>

oprávnenej a povinnej osoby (I. ÚS 5/2000).

Pokiaľ sa zákonodarca rozhodol zaviesť do právneho poriadku notársku zápisnicu ako exekučný titul, nepochybne tým prejavil svoj záujem o posilnenie riešenia sporov medzi účastníkmi právnych vzťahov mimosúdnym spôsobom. Ponechal teda rozhodnutie o tom, či spor o práve alebo povinnosti v takýchto právnych vzťahoch si účastníci budú riešiť pomocou autoritatívneho zásahu súdu, alebo bez neho, na ich vôľu.

Pokiaľ ide o notársku zápisnicu ako exekučný titul, tak ako to už bolo uvedené, zákonodarca hlavný dôraz položil na výslovný „súhlas povinnej osoby s exekúciou“. Ponechal teda rozhodnutie o vzniku tohto exekučného titulu v prvom rade na vôľu povinnej osoby, ktorá samozrejme nesmie byť postihnutá žiadnymi právne relevantnými vadami, najmä nesmie byť dôsledkom prinútenia. Týmto rozhodnutím povinná osoba zároveň prejavila vôľu vyhnúť sa súdnemu sporu, pokiaľ ide o rozhodnutie o svojom záväzku voči oprávnenej osobe. Zákon jej to dovolil práve tým, že za istých podmienok povýšil notársku zápisnicu na exekučný titul. Zákon nerozlišuje medzi exekučnými titulmi z hľadiska toho, či mu predchádzalo, alebo nepredchádzalo preskúmanie veci súdom z hľadiska hmotného práva. V tomto zmysle notárska zápisnica ako vykonateľný exekučný titul požíva rovnakú súdnu ochranu, aká sa poskytuje vykonateľnému rozhodnutiu súdu. V tejto súvislosti však treba dodať, že by nebolo možné pripustiť exekúciu na základe exekučnej notárskej zápisnice, a to práve s ohľadom na jej mimosúdnny spôsob vzniku, vtedy, ak by sa ňou mohli porušiť také princípy zákonnej alebo ústavnej hodnoty, na ktorých je potrebné bezpodmienečne trvať. Len v tomto prípade na základe notárskej zápisnice ako exekučného titulu napriek splneniu predpísaných náležitostí vykonateľnosti by nebolo možné priznať oprávnenej osobe právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 5/2000).

Krajský súd svoje rozhodnutie vo veci sťažovateľa založil na zistení, že notárska zápisnica neobsahuje právny záväzok a pretože neobsahuje ani jeho uznanie, nespĺňa formálne náležitosti stanovené zákonom v § 41 ods. 2 Exekučného poriadku a nie je vykonateľným exekučným titulom. Zaoberal sa pritom iba obsahom samotnej notárskej zápisnice, resp. obsahu k nej pripojenej zmluvy o pôžičke nepripísal rovnaký význam ako obsahu samotnej notárskej zápisnice.

Ako už ústavný súd vyslovil, exekučné súdy majú pristupovať k notárskej zápisnici z hľadiska prieskumu vykonateľnosti obdobne ako k vykonateľnému súdnemu rozhodnutiu, hoci s určitou zvýšenou mierou prísnosti, no vždy reštriktívne. Pritom je namieste zohľadniť – ako na to poukázala i notárska komora – i to, že notárska zápisnica ako exekučný titul je prejavom autonómie vôle subjektov súkromného práva (kontraktačnej slobody) a nástrojom umožnenia ďalšej realizácie práv a povinností, ktorá má prispievať k právnej istote, a aplikácia práva súdom zasahujúca do tejto slobody súkromnoprávnych vzťahov by mala byť reštriktívna.

Ako je z textu notárskej zápisnice vo veci sťažovateľa zrejmé, táto obsahuje vyhlásenie povinných osôb, podľa ktorého v prípade nesplnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o pôžičke za podmienok v nej uvedených výslovne súhlasia s tým, aby sa notárska zápisnica stala vykonateľným exekučným titulom. Notárska zápisnica bola riadne povinnými osobami podpísaná a niet dôvodu pochybovať o tom, že vyjadruje ich skutočnú vôľu. Vychádzajúc z uvedeného, považuje ústavný súd z obsahu notárskej zápisnice a k nej pripojenej zmluvy o pôžičke za úplne zrejmé, že povinní súhlasili podpísaním notárskej zápisnice s vykonaním exekúcie na vymoženie presne špecifikovaného záväzku, ktorý vznikol zo zmluvy o pôžičke, a to tak ako bol v nej uvedený.

Ústavný súd už aj v minulosti skonštatoval, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2013-36 z

	<p>23. mája 2013). Neprimeraný formalizmus pri posudzovaní procesných úkonov účastníkov konania a prílišný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, a preto, hoci gramatický výklad je legitímnym spôsobom aplikácie práva, je pri jeho použití nevyhnutné dbať práve na to, aby sa nestratil účel právnych inštitútov nielen priamo upravených, ale aj dotknutých spornou normou.</p> <p>Vzhľadom na tento princíp v spojení s potrebou rešpektovania autonómie a skutočnej vôle strán aj v tomto prípade je nevyhnutné neprístupovať k obsahu notárskej zápisnice formalisticky a bez zohľadnenia skutočnosti, že zmluva o pôžičke a v nej obsiahnutý záväzok sa tak stali súčasťou notárskej zápisnice. Opačný prístup, ktorý zaujal krajský súd v napadnutom rozhodnutí, popiera nielen tieto princípy, ale aj zmysel a účel inštitútu notárskej zápisnice ako exekučného titulu, a tým porušuje i základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces sťažovateľa.</p> <p>Uvedené zistenia zakladajúce arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že ním bolo porušené nielen základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale v príčinnej súvislosti s nimi aj základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).</p> <p>Ústavný súd však zároveň považuje za potrebné pripomenúť i to, že ani voľnosť ponechaná účastníkom právnych vzťahov nie je neobmedzená. Jedným z jej korektívov je aj § 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Pokiaľ preto okresný súd vo veci sťažovateľa v uznesení č. k. 2 Er 783/2008-106 z 12. júna 2013 osobitne posudzoval z týchto hľadísk ako súčasť právneho záväzku aj zmluvnú pokutu a jej výšku hodnotil ako „v rozpore s dobrými mravmi“, tento jeho prístup neodporuje ani právnej úprave a postaveniu notárskej zápisnice v právnom poriadku.</p> <p><u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol:</u></p> <p>Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s právom na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 27 CoE 23/2014-257 z 15. marca 2018 porušené boli.</p> <p>Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 27 CoE 23/2014-257 z 15. marca 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>exekúcia-exekučný titul notár, notárska činnosť exekúcia-neprípustnosť exekúcie</p>

Uznesenie:

spisová značka	II. ÚS 540/2018
populárny názov	princíp beneficium cohaesionis
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	15.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Ustanovenie § 324 Trestného poriadku zakotvuje princíp beneficium cohaesionis (dobrodne spojenia) spočívajúci v tom, že aj keď odvolanie podal iba niektorý z obžalovaných vystupujúcich v konaní a odvolací súd rozhodol v jeho prospech, potom je povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť aj v prospech ďalších spoluobžalovaných, ktorí odvolanie nepodali, ak dôvod rozhodnutia je aj v ich prospech. Zo systematického zaradenia citovaného ustanovenia, ako aj z jeho výslovného znenia je nepochybné, že sa vzťahuje na odvolacie konanie a je aplikovateľné odvolacím súdom. Nepochybné je aj to, že inštitút beneficium cohaesionis nie je v ôsmej hlave druhom diele Trestného poriadku (dovolenie) zakotvený.</p> <p>Zásadu beneficium cohaesionis vyjadrenú v § 324 Trestného poriadku možno uplatňovať len v odvolacom konaní.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ bol rozsudkom špecializovaného trestného súdu zo dňa 29. júna 2012 uznaný vinným pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. c) v spojení s § 138 písm. e) a i) a § 140 písm. a) Trestného zákona, ako aj pre obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a) a b), ods. 3 písm. c) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov.</p> <p>Uznesením najvyššieho súdu z 30. januára 2013 bolo odvolanie sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného súdu zamietnuté.</p> <p>Dovolenie podané ďalším odsúdeným (ďalej len „spoluodsúdený“) proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu z 30. januára 2013 bolo dovolacím uznesením najvyššieho súdu z 2. februára 2016 odmietnuté.</p> <p>Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 54/2018-46 z 26. apríla 2018 bolo na základe sťažnosti spoluodsúdeného dovolacie uznesenie najvyššieho súdu z 2. februára 2016 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie dovolacie konanie.</p> <p>Následne dovolacím rozsudkom najvyššieho súdu z 22. augusta 2018 (ďalej len "napadnuté rozhodnutie") boli odvolacie uznesenie najvyššieho súdu z 30. januára 2013, ako aj rozsudok špecializovaného súdu z 29. júna 2012 zrušené v časti týkajúcej sa spoluodsúdeného s tým, že špecializovanému súdu sa prikázalo, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd v rozhodovaní o napadnutom rozhodnutí porušil čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľ sa domnieva, že najvyšší súd mal zrušiť rozsudok špecializovaného súdu z 29. júna 2012 aj vo vzťahu k sťažovateľovi a ďalším obvineným, pretože dôvod, pre ktorý rozhodol v prospech spoluodsúdeného, je aj v jeho prospech.</p>

	<p>Najvyšší súd mal takto rozhodnúť s poukazom na § 324 Trestného poriadku, keďže aj o sťažovateľovi, ale aj o ďalších obvinených sa rozhodlo v tom istom konaní tým istým rozsudkom.</p> <p>Vzhľadom na princípy spravodlivého súdneho konania pri zohľadnení rozhodovacej praxe ústavného súdu za situácie, keď je konanie všetkých obvinených tak prepojené, ako to vyplýva zo skutkovej vety rozsudku špecializovaného súdu, nie je podľa názoru sťažovateľa možné nepriznať dôvod, ktorý je na prospech spoluodsúdeného, aj ostatným obvineným vrátane sťažovateľa. V súčasnosti nie je možné dopredu predvídať, ako by nevypočutý svedok vypovedal, resp. prečo nevypovedal, keďže tieto okolnosti zostali nejasné a nevysvetlené, a preto musí byť daný priestor na vypočutie svedka aj sťažovateľovi v tom istom konaní. O existencii utajeného svedka č. 2 sa sťažovateľ dozvedel až z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 4/2018 z 22. augusta 2018 (ktorý si musel sám zabezpečiť), pričom o skutočnosti, že bolo takto rozhodnuté, sa dozvedel iba z médií. Za podstatný záver považuje sťažovateľ to, že ak priestor na kladenie otázok svedkovi dostane spoluodsúdený, musí ho dostať aj sťažovateľ, a to súčasne v tom istom konaní.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.</p> <p>Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.</p> <p>O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).</p> <p>Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).</p> <p>Sťažovateľ vychádza z § 324 Trestného poriadku, podľa ktorého ak je dôvod, na ktorého základe rozhodol odvolací súd v prospech niektorého obžalovaného, na prospech aj ďalšiemu spoluobžalovanému alebo zúčastnenej osobe, ktorá nepodala odvolanie, rozhodne odvolací súd vždy aj v ich prospech. Rovnako</p>

rozhodne v prospech obžalovaného, ktorému je na prospech dôvod, na ktorého základe rozhodol v prospech zúčastnenej osoby. Hoci toto ustanovenie sa vzťahuje na odvolacie konanie, podľa názoru sťažovateľa prichádza do úvahy aplikovať ho aj v dovolacom konaní.

Ústavný súd konštatuje, že citované ustanovenie zakotvuje princíp beneficium cohaesionis (dobrodienie spojenia) spočívajúci v tom, že aj keď odvolanie podal iba niektorý z obžalovaných vystupujúcich v konaní a odvolací súd rozhodol v jeho prospech, potom je povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť aj v prospech ďalších spoluobžalovaných, ktorí odvolanie nepodali, ak dôvod rozhodnutia je aj v ich prospech. Zo systematického zaradenia citovaného ustanovenia, ako aj z jeho výslovného znenia je nepochybné, že sa vzťahuje na odvolacie konanie a je aplikovateľné odvolacím súdom.

V danom prípade je predmetom sťažnosti konanie a rozhodovanie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, pričom zo skutkového stavu je nepochybné, že dovolanie podal iba spoluodsúdený, nie teda aj sťažovateľ alebo ktorákoľvek ďalšia právoplatne odsúdená osoba. Nepochybné je aj to, že inštitút beneficium cohaesionis nie je v ôsmej hlave druhom diele Trestného poriadku (dovolanie) zakotvený.

Z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že zásadu beneficium cohaesionis vyjadrenú v § 324 Trestného poriadku možno uplatňovať len v odvolacom konaní (napr. 1 Tdo V 16/2011).

Z pohľadu ústavného súdu (s odvolaním sa na judikatúru najvyššieho súdu) je potrebné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zjavné, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších mimoriadnych procesných a hmotnoprávných chýb, ktoré sú výslovne uvedené v § 371 Trestného poriadku. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti tvoriaceho dôležitú záruku stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania vrátane dovolacích dôvodov sú striktné obmedzené tak, aby sa ich širokým uplatnením nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie. Z princípu vigilanti bus iura scripta sunt vyplýva, že je v záujme trestne stíhanej osoby ako strany trestného konania aktívne uplatňovať všetky obhajobné práva, ktoré by mohli priviesť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie.

Bolo vecou slobodného rozhodnutia sťažovateľa, že dovolanie proti právoplatnému odsudzujúcemu rozsudku nepodal (na rozdiel od spoluodsúdeného).

Sťažovateľ skutočnosť, že dovolanie nepodal, vysvetľuje tvrdením, že o existencii utajeného svedka č. 2 sa dozvedel až z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 4/2018 z 22. augusta 2018 (ktorý si navyše musel sám zabezpečiť), pričom o skutočnosti, že bolo takto rozhodnuté, sa dozvedel iba z médií. Zároveň tiež tvrdí, že existencia utajeného svedka č. 2 zo súdneho spisu vôbec nevyplývala, teda o nej nemohol vedieť ani konajúci súd.

Ústavný súd bez toho, aby hodnotil opodstatnenosť (pravdivosť) tvrdení sťažovateľa o tom, či on sám a súd vedeli alebo nevedeli o existencii utajeného svedka č. 2, poukazuje na to, že tieto tvrdenia sťažovateľa (ak by boli pravdivé) by zakladali možnosť obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku, teda na tom základe, že vyšli najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine. Možnosť obnovy konania by mohla vyplynúť prípadne aj zo zistení, ktoré vyjdú najavo v rámci ďalšieho priebehu trestného konania proti spoluodsúdenému, ktoré prebieha na

	<p>základe zrušujúceho dovolacieho rozsudku najvyššieho súdu.</p> <p>Treba tiež uviesť, že nemožno súhlasiť s úvahou sťažovateľa, podľa ktorej pokiaľ by najvyšší súd v dovolacom konaní vrátil vec spoluodsúdeného odvolaciemu súdu (nie teda špecializovanému súdu), ten by musel § 324 Trestného poriadku aplikovať a rozhodnúť nielen v prospech spoluodsúdeného, ale aj v prospech sťažovateľa. Podľa názoru sťažovateľa spôsobom rozhodnutia najvyššieho súdu došlo k obídniu zákona v ustanovení § 324 Trestného poriadku.</p> <p>V skutočnosti, ak by bol najvyšší súd zrušil iba odvolacie uznesenie v časti týkajúcej sa spoluodsúdeného, odvolací súd by v rámci nového odvolacieho konania týkajúceho sa spoluodsúdeného nemohol aplikovať § 324 Trestného poriadku v prospech sťažovateľa (ako sa tento mylne domnieva), pretože sťažovateľ odvolanie proti rozsudku špecializovaného súdu podal, čo vylučuje bez ďalšieho možnosť aplikácie princípu beneficium cohaesionis vo vzťahu k jeho osobe.</p> <p>Napokon sťažovateľ s odvolaním sa na čl. 7 ods. 5 ústavy vyslovuje názor, podľa ktorého aj keby nebol § 324 Trestného poriadku sledujúci cieľ spravodlivého súdneho konania, tak by bolo potrebné postupovať podľa uvedeného článku ústavy. Má tým podľa všetkého na mysli, že povinnosť dovolacieho súdu aplikovať princíp beneficium cohaesionis vyplýva z medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorá má prednosť pred zákonom.</p> <p>Ústavný súd k tomuto argumentu predovšetkým uvádza, že hoci sťažovateľ nekonkretizoval bližšie, ktorú medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách má na mysli, možno dedukovať, že ide o čl. 6 dohovoru, keďže v petite sťažnosti požaduje vyslovenie porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru. Treba konštatovať, že v skutočnosti čl. 6 dohovoru neobsahuje v sebe ratione materiae princíp beneficium cohaesionis (a to dokonca v rámci dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku), čo možno vyvodzovať z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá nikdy doteraz k takémuto záveru nedospela.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06 NS SR: 1 Tdo V 16/2011
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	dovolanie-dovolacie konanie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu trestné konanie

Nález - priet'ahy:

spisová značka	II. ÚS 130/2018
populárny názov	opakované extrémne priet'ahy
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a	Nález - Nález

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	13.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 36 ods. 2
analytická právna veta	Celkové trvanie predmetného konania v dĺžke už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Košice I.</p> <p>Konanie, v ktorom je sťažovateľka účastníčkou konania, bolo vedené na okresnom súde Košice I pôvodne pod sp. zn. 15C/791/1994. Bolo začaté žalobou zo dňa 30. 9. 1994 voči žalovanej Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice, ktorou sa žalobcovia domáhali odstránenia neoprávnenej stavby. Uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 18. 4. 2002 bolo konanie voči žalovanej v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice zastavené a konanie voči žalovanej Mesto Košice bolo vylúčené na samostatné konanie pod sp. zn. 15C/527/2002. Dňa 30. 9. 2004 súd pripustil do konania sťažovateľku ako žalovanú v 2. rade.</p> <p>V konaní trvajúcim viac než 23 rokov, v ktorom je sťažovateľka účastníčkou konania (stranou sporu) viac než 13 rokov, boli vynesené dva prvostupňové rozsudky. Pre sťažovateľku je pritom rozhodnutie v predmetnej veci doslova existenčnou záležitosťou, keďže sa týka otázok, či sťažovateľka bude súdom zaviazaná na úhradu náhrady za zriadenie vecného bremena, ktoré so zreteľom na skutočnosť, že sa nehnuteľnosti nachádzajú v centre Košíc, môže mať pre sťažovateľku likvidačný charakter.</p> <p>Sťažovateľka je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, z čoho je sťažovateľka účastníčkou konania viac než 13 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedliteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojím postupom.</p> <p>Ústavný súd už v pôvodnom konaní svojimi nálezmi č. k. IV. ÚS 251/08-24 z 20. novembra 2008 a č. k. II. ÚS 284/08-25 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovor a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez prietahov. Už len od uvedených rozhodnutí ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, resp. nekonal vo veci efektívne.</p>
z odôvodnenia	<p>Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu pôvodne v konaní „o odstránenie neoprávnenej stavby“ vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994 a v súčasnosti pod sp. zn. 15 C 527/2002 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.</p> <p>Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola</p>

spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zjavne neprimeraná dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že už vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 284/08 konštatoval: „Z dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol v spore v podstate nečinný. Nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť jeho sporadické úkony (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď.).“

Okrem uvedeného celkové trvanie predmetného konania v dĺžke už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Navyše ústavný súd už v pôvodnom konaní svojimi nálezmi č. k. IV. ÚS 251/08-24 z 20. novembra 2008 a č. k. II. ÚS 284/08-25 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov. Už len od uvedených rozhodnutí ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, resp. nekonal vo veci efektívne. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje iba na najvýraznejšie procesné pochybenia okresného súdu, ktoré spočívali najmä v tom, že napriek uvedeným, z pohľadu okresného súdu negatívnym nálezom ústavného súdu okresný súd konal vo veci nesústredene, nariad'oval pojednávania s dlhými odstupmi (niekedy aj takmer ročnými), jeho meritórne rozhodnutia museli byť zrušené Krajským súdom v

Košiciach, teda jeho úkony sa v mnohom javia ako alibistické, pričom takýto nepochopiteľne dlhodobý postup súdu svojimi dôsledkami môže nadobudnúť už charakter odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae). Ústavný súd konštatuje, že takmer 10 rokov trvajúce konanie už po vyslovení porušenia čl. 48 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní je aj v kontexte 24 rokov trvania predmetného konania ničím neospravedlniteľné, pretože ani po rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 251/08 a sp. zn. II. ÚS 284/08 okresný súd opakovane nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priesťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k priesťahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priesťahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojimi nálezmi v pôvodnom konaní prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných priesťahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priesťahov, rozhodol tak, že vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadostučinenie. Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadostučinenie v sume 10 000 € „s prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadostučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadostučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 3 500 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k pôvodnému konaniu už opakovane vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, prikázal vo veci konať bez priesťahov, sťažovateľke uložil už satisfakciu, napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd samozrejme prihliadol aj na to, že sťažovateľka sa stala účastníčkou (stranou) konania od 30. septembra 2004.

Ústavný súd rozhodol:

Základné právo obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

	<p>postupom okresného súdu porušené boli.</p> <p>Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 500 €, ktoré je okresný súd povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03 I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02</p> <p>II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014</p> <p>IV. ÚS 251/08, II. ÚS 284/08</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	<p>prieťahy v konaní-extrémne</p> <p>prieťahy v konaní-opakované</p> <p>prieťahy v konaní-neeфекtívny postup</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.